

Република Македонија

**КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА НА ПРАВОТО ЗА СЛОБОДЕН
ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИТЕ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР**

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

**за работата на Комисијата за заштита на правото за
слободен пристап до информациите од јавен карактер
од 1 јануари до 31 декември 2010 година**

Скопје, март 2011 година

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА НА ПРАВОТО ЗА СЛОБОДЕН
ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИТЕ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СОБРАНИЕ

НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СКОПЈЕ

Бр. 01-103 Скопје, 30.03 2011 година

Примено	30-03-2011		
Фрл. стран.	Ерој	Примено	Вредност
	07	1733	/

ДО
СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Скопје

ПРЕДМЕТ: Доставување на Годишен извештај за 2010 година

Комисијата за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер на својата Втора седница, одржана на 29.03.2010 година, го усвои Годишниот извештај за работа на Комисијата во 2010 година.

Согласно член 32 став 1 алинеја 9 од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, во прилог Ви го доставуваме Годишниот извештај за работа на Комисијата во 2010 година.

Прилог:

- Печатен текст на Годишниот извештај;
- Електронска форма ЦД

Подготвил: Љубица Стојановска

Претседател,
Цене Ташевски

СОДРЖИНА

1. Вовед	2
2. Надлежности на Комисијата	5
2.1 Одлучување по жалби	6
2.1.1 Жалбена постапка	8
2.1.2 Решени предмети и нивна структура	9
2.1.3 Жалби поднесени против имателите на информации	10
2.1.4 Карактер на поднесени жалби	11
2.1.5 Состојба на предметите по тужби	13
3. Спроведување и искуства од примената на Законот	14
4. Листа на иматели на информации	16
4.1 Содржина на годишните извештаи	18
4.1.1 Годишни извештаи на имателите	20
4.1.2 Соработка со службени лица кај имателите	24
4.1.3 Нецелосни извештаи и евидентирани неправилности	27
5. Јавност во работата на Комисијата	28
5.1 ВЕБ страница	29
5.2 Меѓународна соработка	33
6. Буџет	34

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

за работата на Комисијата за заштита на правото за слободен
пристап до информациите од јавен карактер од
1 јануари до 31 декември 2010

1. Вовед

Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер (во натамошниот текст Комисија) Ви го претставува петтиот Годишен извештај, по донесувањето на Законот за заштита на правото до слободен пристап до информациите од јавен карактер (во натамошниот текст Закон). Сметаме за неопходно, сосема накусо, да ви понудиме увид во основните остварувања на оваа се уште нова алатка во македонскиот демократски амбиент.

Веднаш по споменатите согледувања ќе се осврнеме на годишниот извештај за 2010 година, кој веднаш да истакнеме ги покажува сличните карактеристики, движења и постигнувања, значајни за целиот изминат петгодишен период од примената на Законот.

Почнувајќи ја својата активност на terra incognita во однос на нашата државна и демократска традиција, за петте години Комисијата ги комплетираше своите основни документи и подзаконски акти. Успеавме да дојдеме до бројката од 1380 иматели на информации од јавен карактер, поместени на официјалната Листа на Комисијата, за која се води уредна евиденција и постојано се ажурира. До Комисијата, за пет години се поднесени 1911 жалби против недозволен пристап до информации од јавен карактер. Комисијата позитивно се изјаснила по 1480 жалби, односно ги задолжила имателите да дозволат пристап до бараните документи од јавен карактер. Сето ова е постигнато на вкупно 163 одржани седници на Комисијата. Важно да се истакне и улогата на Комисијата како извор на правото, затоа што со примената на Законот успеа да ги помири: духот на законот- со словото на законот, кое слово знаеше во одделни случаи да биде и недоволно одредено или дури и противречно. Освен тоа Комисијата, заедно со надлежните државни органи и невладините организации, преземаше мерки и учествуваше во работата врз две измени и дополнувања на Законот. Поканети сме за учество и во третата иницијатива за подобрување на законските решенија, што е во тек.

Се на се, цениме дека најзначајното постигнување на Комисијата во својот прв состав е воздигнувањето на новото демократско право од нулта до позитивна и стабилна позиција. За тоа сведочи и едногласната поддршка, што Собранието на Република Македонија и ја даваше на Комисијата во сите изминати години, низ позитивните оценки за нејзините годишни извештаи.

Од петгодишното искуство, Комисијата јасно може да посочи дека главниот проблем кај идејата „имам право да знам“ е високиот степен на незнаење, неразбирање и заради тоа негово бавно прифаќање. Заради тоа Комисијата, како еден од своите приоритети, постојано работеше и постигна позитивни резултати низ повеќе форми на едукација. Во нив освен обуки за самата Комисија и нејзината стручна служба, беа вклучени, организирано скоро сите структури учесници во процесот на слободниот пристап. Беа одржани мини обуки за државните секретари и други државни функционери, со учество на Генералниот секретаријат на Владата, а со иста цел беа посетени и 17 општини низ земјата.

Најзначаен резултат беше постигнат со обуките организирани во рамките на проектот „Техничка помош и подигање на свеста за примена на законот за слободен пристап до информации од јавен карактер,, реализиран со директна финансиска поддршка на Амбасадата на Обединетото кралство на Велика Британија и Северна Ирска. Обуките беа реализирани во периодот, април 2008 – април 2009 година. Комисијата реализираше 50 дводневни тренинг едукации, од кои 21 во Скопје и 19 во регионални центри низ земјата, за службените лица кај имателите. На овие обуки присуствуваа над 800 службени лица од државната администрација, судската власт, локалната самоуправа и други иматели, носители на јавни овластувања, односно кај сите структури на иматели на информации од јавен карактер.

Исто така, во рамките на овој Проект беа одржани и 3 (три) едукативни средби со новинари и тоа по една во Скопје, Битола и Штип, на кои присуствуваа претставници на печатените и електронските медиуми од тие региони.

Во истиот период беше редизајнирана WEB страницата на Комисијата со воведување и на албанскиот јазик, покрај македонскиот и англискиот. Ова, исто така, би требало да се цени како придонес во унапредување на комуникацијата на граѓаните - баратели на информации од јавен карактер, а може да се третира и како елемент на

едукација заради богатата содржина од легислативата и практиката на примена на правото.

Од особено значење се и активностите на Комисијата на полето на меѓународната соработка и промоцијата на македонското спроведување на идејата „имам право да знам“. Особено плодна и редовна соработка Комисијата одржуваше со Република Црна Гора и Секторот во тамошното Министерство за култура надлежен за слободен пристап. Освен редовните работни средби, дебати и семинари се реализира проектот за заедничко издание под наслов: „Слободен пристап до информациите“ – Црна Гора и Македонија: компаративни искуства, финансиски поддржано од матичното Министерство во Црна Гора.

И покрај споменатите успеси на полето на едукацијата, основниот проблем се повторува секоја година. Се уште се забележува големото незнаење и неразбирање на суштината на ова право и тоа не само кај имателите на информации од јавен карактер, туку уште повеќе, кај граѓаните како баратели на тие информации. Затоа во тој празен простор значајна активност реализираа невладините организации кои во огромен процент го надминуваат интересот на граѓаните за поднесување на барање за јавни документи.

Резимето за постигнатото во 2010 година само ги посведочува горе наведените констатации и бројки. Во оваа година до Комисијата беа поднесени 540 жалби, што е значително зголемен број во однос на претходната (340 жалби). Карактеристика е дека бројот на поднесени жалби варира од година во година, а тоа најмногу зависи од интересот на здруженијата на граѓани и невладините организации

Кога се работи за заштита на правото на слободен пристап, Комисијата и во 2010, доминантниот дел од жалбите - вкупно 415 ги реши во полза на барателот на информациите.

Комисијата цени дека и покрај скромниот кадровски состав на стручната служба, сега Секретаријат, постигнатото за пет години влева силна доза на оптимизам дека идејата за слободен пристап до информации од јавен карактер во Република Македонија наишла на плодна почва. Дали требало и можело да се постигне повеќе? Кога овие податоци би се однесувале на период од 50 години, тогаш тоа би бил лош резултат. Но, вака за само пет години, Комисијата стана функционална структура, што стои на цврсти нозе, со добри искуства и углед, како во земјата така и пошироко во Европа.

Во овој годишен извештај Комисијата сака да изрази посебна благодарност до пратениците во Собранието на Република Македонија, како основач, за постојаната и безрезервна поддршка во изградбата на капацитетите на Комисијата и во промоцијата на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер.

2. Надлежности на Комисијата

Комисијата е независна во своето работење и во донесувањето на одлуки согласно законските надлежности. Комисијата за својата работа одговара пред Собранието на Република Македонија, до кое поднесува Годишен извештај.

Комисијата е составена од 5 члена: претседател, заменик претседател и тројца членови, од кои едниот е претставник од невладиниот сектор, именувани од Собранието на Република Македонија, со мандат од 5 години, со право за повторен избор.

Комисијата работите од својата надлежност, како независно, колективно тело ги врши на седници.

Комисијата, согласно член 32 од Законот, ги врши следните надлежности:

- одлучува по жалби против решението и заклучокот со кој имателот на информацијата го одбил барањето за пристап до информации на барателите на информации;
- се грижи за спроведување на одредбите од овој закон;
- подготвува и објавува листа на иматели на информации;
- дава мислења по предлози на закони со кои се уредува слободен пристап до информации;
- презема активности на планот на едукацијата на имателите на информации за овозможување на барателите слободен пристап до информациите со кои тие располагаат;
- соработува со имателите на информации во однос на остварувањето на правото на пристап до информации;
- дава предлози за потребните средства за работа на Комисијата при изготвувањето на Буџетот на Република Македонија;
- донесува Деловник за својата работа;
- подготвува Годишен извештај за својата работа и го доставува до Собранието на Република Македонија;
- извршува работи на меѓународна соработка поврзани со извршувањето на меѓународните обврски на Република

Македонија, учество во спроведувањето на проекти на меѓународните организации и соработува со органите на другите земји и институции од областа на слободниот пристап до информации од јавен карактер;

- донесува акти со кои го уредува начинот на работа и организација на Комисијата;
- врши промоција на правото на слободниот пристап на информации од јавен карактер и
- врши и други работи утврдени со овој и друг закон

Управните, стручните и другите административно–технички работи, согласно Законот, ги врши Секретаријатот на Комисијата. Според Правилникот за внатрешна организација и Правилникот за систематизација на работните места во Секретаријатот на Комисијата, формирани се два Сектора: Сектор за спроведување на постапка по жалби, правни, општи, едукативни и аналитички работи и Сектор за соработка со имателите на информациите, информирање на јавноста и меѓународната соработка на полето на слободниот пристап до информации од јавен карактер.

Според наведените правилници, систематизирани се 36 од кои пополнети се само 12 работни места. Од нив 10 се со високо образование и двајца (2) со средно образование. По квалификациона структура од вработените со високо образование 4 се дипломирани правници, 3 со Филолошки факултет, 2 со Филозофски факултет и 1 дипломиран новинар. Од вкупниот број вработени 8 се Македонци, а 4 Албанци.

Бројот на пополнетите работни места од вкупно систематизираните работни места, ни оддалеку не ги задоволува вистинските потреби на Комисијата, особено кога се работи за квалификуван стручен кадар, пред сè од правните науки.

2.1 Одлучување по жалби

Во календарската 2010 година до Комисијата, како второстепен орган кој одлучува по жалбите од барателите на информации, беа поднесени **вкупно 540 жалби**, што претставува зголемување на бројот на жалби во споредба со минатата година кога беа евидентирани **340**.

Според извршената анализа, поднесувањето на жалбите по месеци е различно: во јануари 17, во февруари 13, во март 21, во април

34, во мај 18, во јуни 84, во јули 118, во август 37, во септември 36, во октомври 58, во ноември 50 и во декември 54 жалби.

Од вкупниот број жалби **169** се поднесени од физички лица, а **371** од невладини организации, здруженија на граѓани и фондации.

Прикажаните бројки за Комисијата се показател дека интересот на граѓаните и невладините организации при примената на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер е променлив, но сепак охрабрува, бидејќи зголемениот број на жалби е потврда дека се почесто, во Република Македонија се применува ова уставно и законско загарантирано право.

Графикон 1 Број на поднесени жалби по месеци во 2010 година

По содржината, од **540-те** жалби евидентирани во Комисијата може да се дојде до податокот дека **368** жалби се поднесени поради молчење на имателите на информации, односно неприменување на законски предвидениот рок. Незадоволни од добиениот одговор на имателот на информации од јавен карактер жалби до Комисијата поднеле **128** баратели, а останатите **44** жалби се поднесени против решенија на имателите на информации со кои барањето е одбиено по разни основи.

Гореприкажаните бројки за Комисијата претставуваат показател дека во Република Македонија, како и во претходните години, треба да

продолжи поинтензивна едукативна кампања за промоција и подигање на свеста кај граѓаните за примената на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, за што се разбира се потребни дополнителни финансиски средства.

Години	Жалби	Решенија	Заклучоци	Пренесен во наредната година
2006	29	19	8	2
2007	330	211	103	16
2008	670	214	427	28
2009	340	151	162	23
2010	540	282	179	74

Табела 1 Компаративни податоци на поднесените жалби по години

Разликата во бројките прикажани во табелата со вкупниот број поднесени жалби до Комисијата се јавува поради тоа што во 2008 година една (1) жалба била недопуштена, во 2009 година не е постапено по три (3) жалби, бидејќи по поднесувањето на истите првостепениот орган ги доставил бараните информации, а по една жалба е постапено како по претставка. Во календарската 2010 година Комисијата по пет (5) жалби има донесено заклучоци за нивно спојување.

Во табеларниот преглед бројките дадени за 2006 година, во споредба со другите години се релативно мали, бидејќи истите се однесуваат само за четиримесечен период од примената на Законот од 1 септември до 31 декември 2006 година.

2.1.1 Жалбена постапка

Право на правна заштита согласно Законот има само барателот кој поднел писмено барање за пристап до информации.

Жалбата согласно Законот може директно да се поднесе до Комисијата или ако се примени Законот за општата управна постапка жалбата може да се поднесе и преку имателот на информации. Доколку жалбата директно е доставена до Комисијата таа веднаш по добивањето ја препраќа до имателот на информацијата, кој во рок од три дена треба да се произнесе по истата и до Комисијата да ги достави сите списи во врска со предметот.

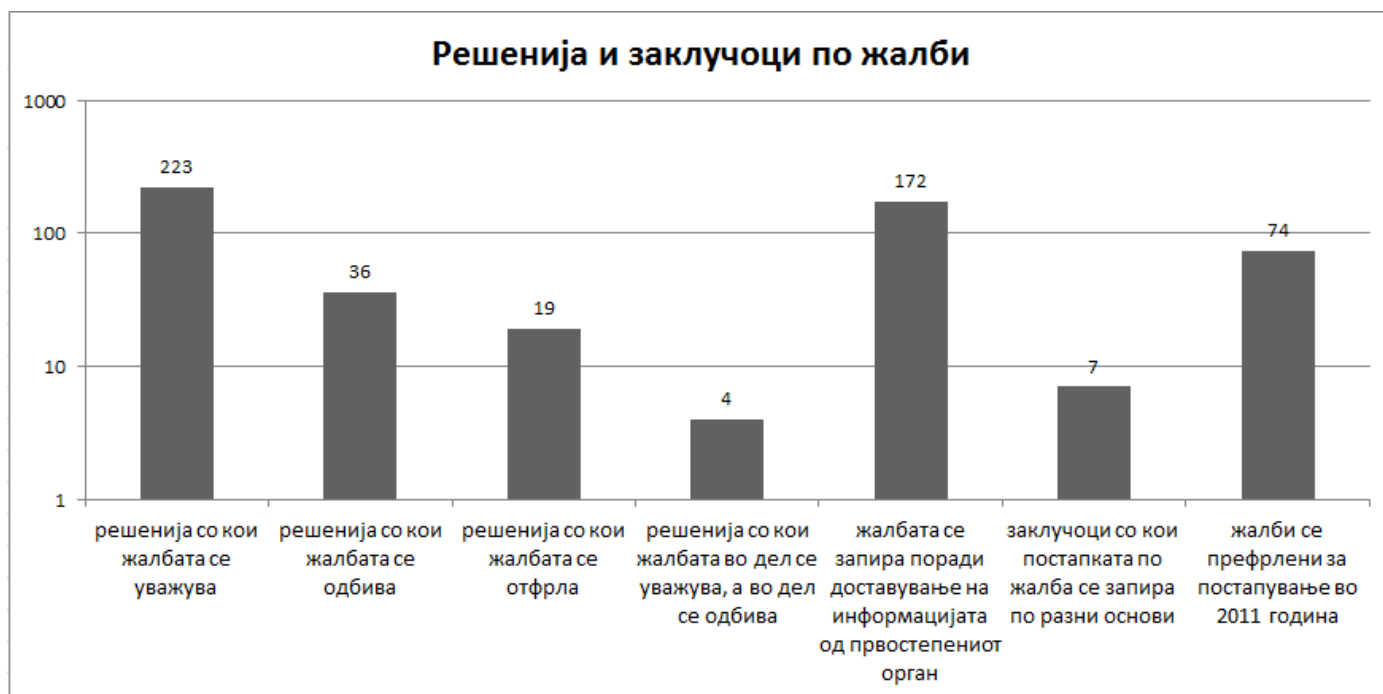
2.1.2 Решени предмети и нивна структура

Комисијата во текот на 2010 година одржа **26** седници на кои беа донесени **461** решение и заклучоци. Од вкупно поднесените жалби до Комисијата **74** за постапување се пренесени во 2011 година, бидејќи се примени пред истекот на годината што е предмет на овој извештај. Исто така, Комисијата за **5** жалби донесе заклучоци за нивно спојување во еден предмет, бидејќи беа поднесени од еден барател против ист имател на информации.

Комисијата, исто така постапи и по **23** жалби кои беа поднесени во месеците ноември и декември 2009 година, а пренесени за постапување во 2010 година. По разгледувањето на целокупната документација Комисијата од пренесените жалби, донесе **15** решенија и **8** заклучоци.

Постапувајќи по вкупниот број на поднесени жалби, Комисијата согласно Законот донесе **282** решенија и **179** заклучоци од кои:

- **223** решенија со кои жалбата се уважува;
- **36** решенија со кои жалбата се одбива;
- **19** решенија со кои жалбата се отфрла;
- **4** решенија со кои жалбата во дел се уважува, а во дел се одбива;
- **172** заклучоци со кои постапката по жалба се запира поради доставување на бараната информација од првостепениот орган;
- **7** заклучоци со кои постапката по жалба се запира по разни основи и
- **74** жалби се префрлени за постапување во 2011 година

Графикон 2 Решени предмети и нивна структура

Од горенаведените податоци може да се констатира дека Комисијата по спроведената постапка по жалбите во најголемиот број, односно по **223** одлучила во полза на барателите на информации. Исто така, по препраќањето на жалбата и со посредување на Комисијата имателите на информации ги доставиле бараните информации, а потврда за тоа се **172-та** донесени заклучока од страна на Комисијата за запирање на постапката по поднесените жалби.

2.1.3 Жалби поднесени против имателите на информации

По извршената класификација од страна на Комисијата, во текот на 2010 година поднесени се жалби против речиси сите иматели на информации од јавен карактер во Република Македонија. Но, за одбележување е податокот што се јавува огромен расчекор на поднесени жалби против различни иматели. Оваа констатација на Комисијата се потврдува и од приказот што следи;

- **252** жалби против државни институции;
- **148** жалби против образовни институции,
- **40** жалби против јавни претпријатија и институции,
- **38** жалби против судската власт,
- **31** жалба против политички партии,

- **15** жалби против општините
- **11** жалби против правни и физички лица кои вршат јавни овластувања,
- **3** жалби против здравствени организации,
- **2** жалби против Здружение на пензионери и Месна заедница кои не спаѓаат во листата на иматели на информации од јавен карактер

Графикон 3 Жалби поднесени против имателите на информации

2.1.4 Карактер на поднесени жалби

Барателите на информации поднесуваа жалби, најчесто поради тоа што имателите на информации не постапуваа по барањата во рок, на начин и во форма предвидени во Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.

Како и минатата, така и во 2010 година, најмногу жалби се поднесени против државни и високообразовни институции. Речиси половина од вкупниот број жалби се поднесени против министерства, агенции, фондови, управи и други државни институции. Во 2010 година на граѓаните не им бил дозволен пристап кај споменатите иматели на информации за разни документи неопходно потребни за јавни набавки, годишни планови за работа, финансиски извештаи, правилници за организација, одлуки и дозволи за користење на недвижен имот, извештаи за извршена внатрешна и надворешна ревизија, извештаи за извршен надзор на работата, како и извештаи од

извршени анализи во врска со загадувањето на животната средина. Исто така значителен дел од жалбите се однесува на барања за потврди, мислења и согласности за регулирање на одредени права, фотокопии, увид и препис на решенија, пресуди и други списи во судски предмети и предмети за кои се води управна постапка. Во текот на изминатата година граѓаните барале пристап и до документи што се однесуваат на договори за купопродажба, за концесија, за основање на правно лице, како и упатства за вршење определена дејност.

Исто така, голем број жалби се поднесени против високообразовните државни институции во Република Македонија. На невладините организации, на здруженијата на граѓани и фондации им беше оневозможено навреме да се запознаат со работењето на неколку факултети, студентски домови и други универзитетски институции и да добијат информации во врска со: можностите за мобилност на студентскиот, наставниот и административниот кадар. Голем број жалби против овие иматели се однесуваат на реализираната меѓународна научна соработка со други факултети и професори, за можностите за стручно усовршување на нашите академски граѓани надвор од земјата. Дел од жалбите доставени до Комисијата беа поднесени поради тоа што на барателите не им биле доставени информациите во врска со промоцијата на програмите за мобилност како дел од Единствениот кредит трансфер систем (ЕКТС), односно колку овие програми се достапни до студентите и колку истите се запознати со него.

Одреден број жалби се однесуваат за финансиските можности на факултетите и студентските организации за трошењето и висината на буџетските средства што ги издвојуваат за оваа намена и за бенефициите и погодностите што факултетите им ги овозможуваат на најдобрите студенти, за научно - издавачката дејност на факултетите, како и по барања за студентскиот стандард и живот, за начинот на работење на студентските домови кога е во прашање сместувањето на студенти од државава и од странство, но и за инвестирањето во студентските домови за обнова на инвентарот и подобрување на условите за живот.

Во текот на 2010 година, до Комисијата беа поднесени Жалби против јавните претпријатија и установи, за недоставени одговори по барања од областа на здравствената заштита во нашата земја, за тоа колку програми за здравствена заштита се реализирани и колкав износ на финансиски средства се издвоени за таа намена, потоа за

социјалната заштита на граѓаните, особено на оние од најзагрозените категории.

Здруженијата на граѓани и фондации поднесуваа жалби поради тоа што не им беше овозможен пристап до информациите од јавен карактер за: долговите на јавните претпријатија по основ на поединечни даноци; за бројот на привремено вработени во органите на државната управа и нивниот трансфер во редовни, со статус на државен службеник. Мал дел од жалбите до Комисијата беа поднесени, заради недозволен пристап до финансиските извештаи на политичките партии и тоа по основ на даноци и слично.

2.1.5 Состојба на предметите по тужби

Против конечните одлуки на Комисијата во 2010 година, беа поднесени вкупно **35 тужби** за поведување управни спорови и тоа:

- **17** од здруженија на граѓани;
- **12** од физички лица;
- **3** од органи на државната власт;
- **2** од правни и физички лица кои вршат јавни овластувања и
- **1** од орган на државната управа.

Од вкупно **35-те тужби** поднесени до Управниот суд за поведување управен спор;

- **31** е против решенија на Комисијата со кои се задолжува имателот да ја даде бараната информација или жалбата се отфрла, односно одбива ;
- **2** против заклучоци на Комисијата и
- **2** тужби се поднесени поради непостапувањето на Комисијата по поднесената жалба, во законски предвидениот рок.

Во оваа календарска година, Управниот суд донесе **34 решенија и 21 пресуда**, по тужби поднесени во 2009 и 2010 година, и тоа:

- **32** решенија со кои тужбите против одлуките на Комисијата се отфрлаат или постапките по тужбите се запираат;
- **13** пресуди со кои тужбите против одлуките на Комисијата се одбиваат како неосновани;
- **7** пресуди со кои тужбата се уважува и се задолжува Комисијата да одлучи по поднесените жалби, по кои пресуди Комисијата постапи и донесе 6 решенија по пресуди,
- **1** пресуда со која решението на Комисијата се става вон сила и

- **2** решенија со кои жалбите против решенијата на Управниот суд донесени во постапка по тужба се отфрлаат како недопуштени.

Од овие податоци, може да се заклучи дека и во 2010 година, Управниот суд постапувајќи по тужбите донесе пресуди и решенија со кои беа потврдени решенијата на Комисијата.

3. Спроведување и искуства од примената на Законот

Комисијата и во 2010 година продолжи да се грижи за спроведувањето на одредбите на Законот со кој се уредува слободниот пристап, право кое на граѓаните им е загарантирано и со Уставот на Република Македонија. Една од главните карактеристики на извештајната година беа Измените и дополнувањата на споменатиот закон (“Службен весник на РМ“ бр.6/2010), при што беа утврдени подобри решенија што водат кон побрза и подоследна примена на ова право за сите граѓани во Република Македонија.

Комисијата активно учествуваше при подготвувањето на наведените измени вградувајќи го своето досегашно искуство стекнато од примената на Законот.

Со наведените измени се прецизирани одредени изрази во Законот, како **“иматели на информации“**, **“службени лица“** и **“тест на штетност“**. Со измените се отстранија дилемите околу поимот **“информација од јавен карактер“**, се вовеле задолжителна обврска **“службеното лице“** кај имателот на информацијата да биде именувано со акт на одговорното лице како и обврската задолжително да се примени **“тестот на штетност“** кога имателот на информацијата го одбива пристапот до бараната информација, согласно член 6 од наведениот закон. Со воведувањето на **“тестот на штетност“** како **задолжителна постапка** која ја спроведува имателот на информацијата пред да го одбие пристапот согласно со член 6 од овој Закон, со кој се проценуваат последиците врз интересот кој се заштитува, односно јавниот интерес што би се постигнал со објавување на информацијата. По спроведувањето на постапката имателите на информации можат по исклучок од ставот 1 на овој член да одобрат пристап до бараната информација.

Исто така, скратени се роковите во однос на усното барање како и препраќањето на барањето, а дадена е можност за поднесување на жалба против заклучокот и решението кај дополнувањето на барањето што досега не беше случај. Карактеристична новина во Измените на

законот е тоа што се дава можност имателот со заклучок да ја прекине постапката доколку не располага со бараната информација. Со примената на оваа законска одредба, против наведениот заклучок, барателот добива можност за поднесување на Жалба до Комисијата.

Во Жалбената постапка, во член 28 точка 2, избришан е рокот за поднесување на Жалба “во рок од 8 дена од денот на приемот на актот“ во случаите кога:

- имателот на информацијата не одговорил веднаш по барањето на барателот а најдоцна во рок од 30 дена;
- ако барателот смета дека информацијата со која се запознал не е информација што ја навел во барањето, може да бара од имателот на информации да му овозможи запознавање со информацијата што ја навел во барањето најдоцна во рок од 10 дена по приемот на повторното барање кај имателот на информацијата; и
- ако имателот на информацијата во целост или делумно да го одбие барањето, ако утврди дека бараната информација е информација од членот 6 став 1, а притоа имајќи го во предвид и членот 6 став 3 на овој закон.

Со измените на Законот, Комисијата доби својство на правно лице, се вовеле Секретаријат како стручна служба на Комисијата, а вработените во Секретаријатот добија својство на државни службеници. Новина е воведувањето на јавен конкурс како начин на пријавување и избирање на претседател, заменик претседател и членови на Комисијата со што се зајакна независноста на овој државен орган кој работи и донесува одлуки во согласност со надлежностите утврдени со овој закон.

Слободниот пристап до документите од јавен карактер е појдовниот принцип во работата на Комисијата, за што говорат и бројките во овој Извештај. Комисијата се раководеше од принципот дека слободниот пристап е правило, одбивањето е исклучок.

Во спроведувањето на Законот, особено добро функционира едукативната компонента на релација Комисија - баратели на информации и Комисија-иматели на информации. Во многу случаи, за што Комисијата поседува и писмени документи, со посредство на службените лица на Секретаријатот на Комисијата, добиени се бараните информации со што барателите го остварија своето право на пристап до бараните информации. Службените лица кај имателите се поодговорно постапуваат по барањата за пристап до информациите и го применуваат Законот, за разлика од претходните години. Се почести

се обраќањата на службените лица кај имателите на информации до Комисијата за дополнителни појаснувања кога станува збор за поспецифични барања поднесени до нив, а се примени по основ на Законот.

Законот, кој е донесен во 2006 година е во колизија со одредени матични закони на одредени иматели кои се донесени пред наведениот закон, како што се: законите за судовите, за парничната постапка, за централниот регистер, но Комисијата настојува и во овие случаи барателите да го остварат своето право на слободен пристап. Комисијата смета дека со внесување на дополнителни минимални законски измени, слободен пристап во наведените и слични закони би можел да се биде потранспарентен, со цел да се надминат моментните состојби и да се задоволи интересот на граѓаните на Република Македонија.

Искуството од работата на Комисијата говори дека имаме европски закон што е лесно применлив, имајќи ја предвид постојаната едукативна функција, спроведувана од Комисијата и невладиниот сектор. Но, поради немање на доволно средства за оваа намена, Комисијата не можеше во целост да ја оствари својата надлежност предвидена во член 32, алинеја 4 “ презема активности на планот на едукација на имателите на информации за овозможување на барателите слободен пристап до информациите со кои тие располагаат“.

Едукативната функција на Комисијата во 2010 година се сведе на комуникативна помош што Комисијата и службените лица на Секретаријатот секојдневно, со дописи, телефон, факс и меил им ја даваше како на службените лица на имателите така и на барателите.

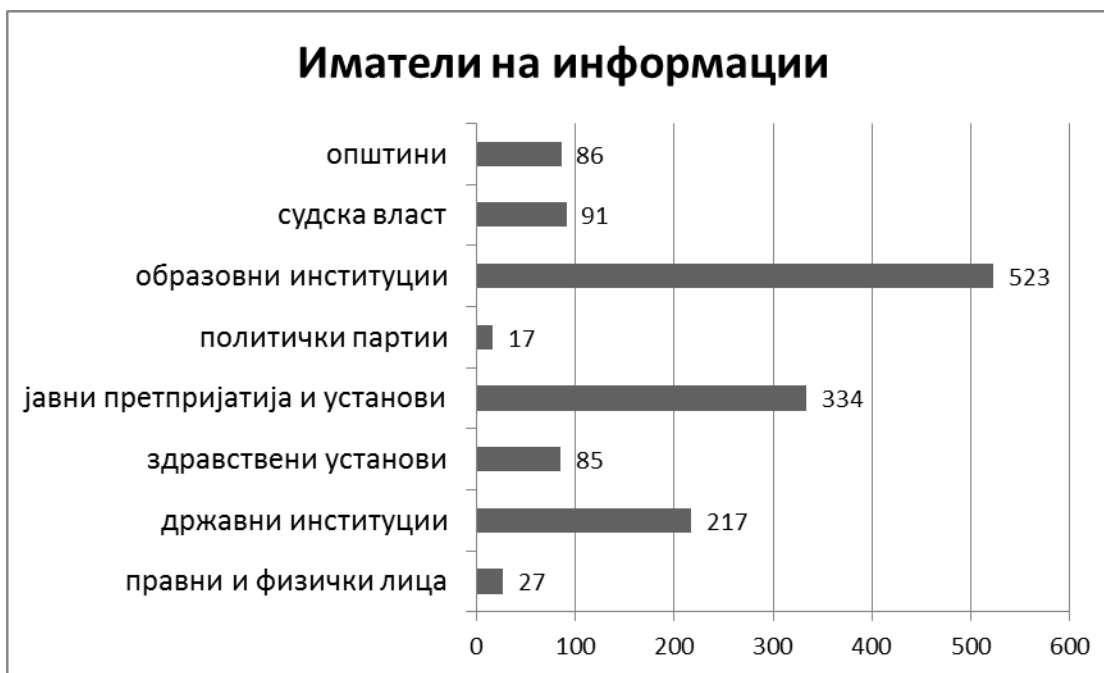
4. Листа на иматели на информации

Со стапувањето на сила на Законот за изменување и дополнување на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер од 1 јуни 2010 година, како и по надминувањето на постоечките недоречености и мислења во однос на тоа дали одделни институции се иматели на информации од јавен карактер или не, Листата на иматели во 2010 година претрпе измени во однос на бројот на евидентирани субјекти. Имено, земајќи ги предвид барањата за самоизземање од Законот, односно за бришење од Листата на иматели на: банките, ревизорските куќи, осигурителните компании, како и згаснувањето на

поголемиот број кабелски и интернет оператори на локално ниво, Листата на иматели на информации од јавен карактер е намалена за **95** субјекти, со што вкупниот број на евидентирани иматели на крајот од 2010 година изнесува **1380**.

Како резултат на оваа интервенција, бројот на иматели во линкот правни и физички лица кои вршат јавни овластувања е намален и нивниот број изнесува **27**. Поаѓајќи од законската обврска за секојдневно ажурирање на Листата, Секретаријатот на Комисијата на крајот од 2010 година регистрира вкупно **217** државни институции; **85** здравствени установи; **334** јавни претпријатија и установи и **17** политички партии. Во образовните институции во сите степени на образование е забележано зголемување за седум нови субјекти, со што бројот достигна **523**.

Непроменета во однос на претходната 2009 година е Листата на иматели презентирани на веб страната на Комисијата во делот кој се однесува на судската власт со **91** имател и кај линкот општини со **86** единици на локалната самоуправа, заедно со Градот Скопје и Заедницата на единиците на локалната самоуправа.

Графикон 4 Листа на иматели на информации

4.1 Содржина на годишните извештаи

Од вкупно пристигнатите Годишни извештаи (802) за извештајната 2010 година, во речиси 60 отсто, кај службените лица не се евидентирани барања за слободен пристап до информации од јавен карактер. Ваквите извештаи главно се доставени од детски градинки, основни и средни училишта, кај дел од институциите од судската власт, јавните претпријатија и установи, правните и физички лица кои вршат јавни овластувања, од одделни здравствени установи и општини.

Во текот на 2010 година Комисијата забележа појава на менување на службените лица за посредување со информации од јавен карактер, кај одделни институции, установи, државни органи, јавни претпријатија и образовни институции.

Ваквата појава придонесе дел од службените лица кои веќе ги посетуваа обуките реализирани од страна на Комисијата, да бидат сменети, а на нивно место се назначени нови службеници за кои проблематиката од сферата на слободниот пристап е целосно непозната.

Затоа, и во годината што е предмет на овој извештај, Секретаријатот на Комисијата постојано укажуваше замената на службените лица, а особено на оние кои поминале обука и се со повеќегодишна пракса, да се врши само кога е тоа неопходно.

Содржински гледано, во годишните извештаи од имателите на информации се евидентирани барања од сите сфери на општественото живеење. Како и во претходните години, а во зависност од тоа до кој орган се упатени, доминираат барања кои се однесуваат за приватизација на општествениот, односно државниот имот, податоци за вработувања на определено и неопределено време, услови за градба, реконструкција на водоводни мрежи и патишта, иницијативи за уредување и урбанизирање на одделни парцели, прашањата од сферата на денационализацијата, конкретни тендерски постапки, одлуки за назначување на членови во управни одбори, документи за функционирање на локалната самоуправа, податоци за месечни примања на одделни службеници и функционери во државни институции, односно органи, фотокопии од акти за организација и систематизација на работни места, документи за извршени јавни набавки и друго.

Граѓаните во 2010 година се интересирале и барале увид во документација за спроведени постапки за вработување на државни

службеници, за бројот и видот на одлуки донесени од страна на судските органи, информации за бројот на регистрирани радиодифузни друштва, за правото и начинот на реемитување телевизиски канали, за исходот на конкретни стечајни постапки како и за одзивите на гласањето за избор на градоначалници и советници во 2009 година. Своео право за пристап до информациите од јавен карактер, одделни субјекти или граѓани го искористиле да побараат податоци за бројот на поведени прекршочни постапки во државните органи, за вкупните долгови на јавните претпријатија во државна сопственост и за бројот на семејства корисници на социјална помош. Граѓаните и невладините организации во 2010 година покажале интерес за финансиското работење на политичките партии, за број на регистрирани возила, бројот на лицата што оствариле влез односно излез од државата по воведувањето на визната либерализација, колкав е бројот на лица без државјанство кои законски престојуваат во Македонија и друго. Дел од барањата поднесени во извештајната година се однесуваат и за распределените субвенции во земјоделството како и информации за загадувањата на животната средина.

Во текот на 2010 година барателите пројавиле интерес и за прашања врзани за работата на универзитетите во Република Македонија кои се разликуваат со барањата од претходните години. Притоа, предмет на интерес на барателите бил бројот на билатерални договори склучени со универзитети од странство, колку студенти од одредени факултети студирале еден или повеќе семестари на универзитетите во странство, односно колку странски студенти посетувале настава на некои од факултетите во нашава држава. Во фокусот на интересирањето на барателите биле и прашања за тоа колку професори од странство одржале предавања на некој од македонските факултети, колку македонски професори одржале предавања на некој странски универзитет, дали и колку студенти имаат искористено некоја од програмите на ЕУ за мобилност на студенти, со колку и кои факултети од земјите потписнички на Болоњската декларација соработувале одделни наши факултети од почетокот на имплементацијата до денес.

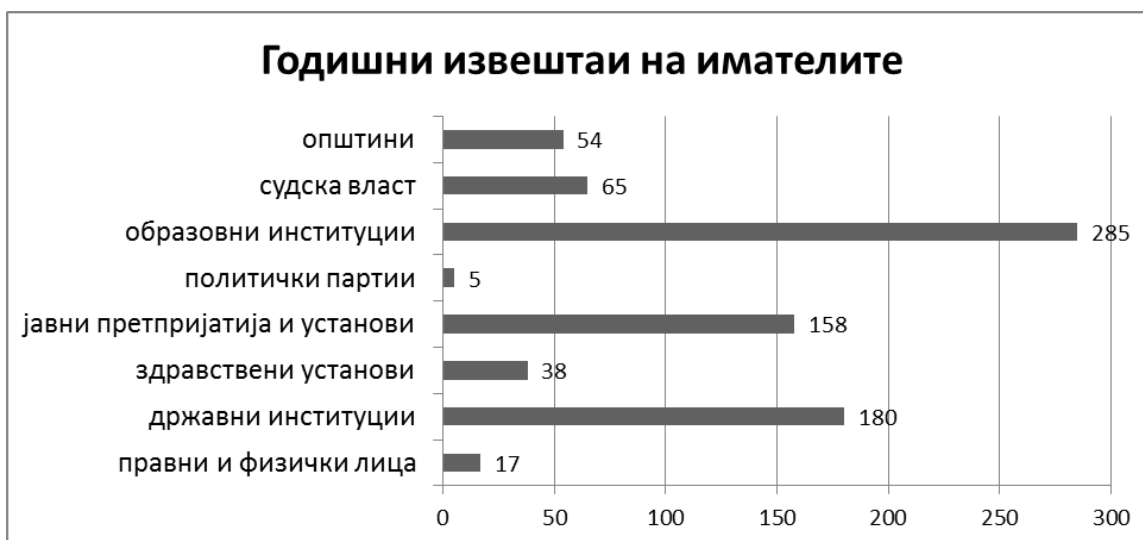
Исто така, не се ретки барањата дали има студенти кои се вработени на одреден факултет и на кои работни места, во кои европски земји се признаени дипломите од одделен македонски факултет, колкав е бројот на асистенти со завршени докторски студии надвор од Република Македонија, дали студентите добиваат бесплатни

книги и дали најдобрите студенти на одделни факултети добиваат некакви бенефиции, висината на партиципацијата и прибраните материјални средства на одредени факултети, бројот на новоотворени работни места и кадровската екипираност, висината на надоместоците што по разни основи го добивале наставниот и асистентскиот кадар и слично.

4.1.1 Годишни извештаи на имателите

Од вкупно **1380** субјекти и институции кои на крајот на извештајната година се најдоа на ревидираната и изменета Листа на иматели на информации од јавен карактер (посебно во линкот правни и физички лица кои вршат јавни овластувања), до Комисијата годишни извештаи во законски предвидениот рок доставија **802** имателя. Во овој број се опфатени и извештаите добиени од **15** иматели, кои по извршените анализи беа оценети како нецелосни, односно погрешно пополнети и податоците содржани во нив не беа земени во предвид при подготовката на Годишниот извештај за 2010 година. Во законски предвидениот рок службените лица од вкупно **578** иматели на информации од јавен карактер не доставија годишни извештаи и Комисијата не можеше да процени дали имало поднесено барања согласно Законот и како е постапено по нив.

Секретаријатот на Комисијата по истекот на законскиот рок за доставување годишни извештаи евидентира вкупно: **180** извештаи од државни институции, **65** од судската власт и **54** од единиците на локалната самоуправа и Градот Скопје. Од здравствените установи пристигнаа **38** извештаи, од јавните претпријатија и установи **158**, од образовните институции **285**, од правни и физички лица кои вршат јавни овластувања **17** извештаи, а **5** извештаи беа доставени од политичките партии.

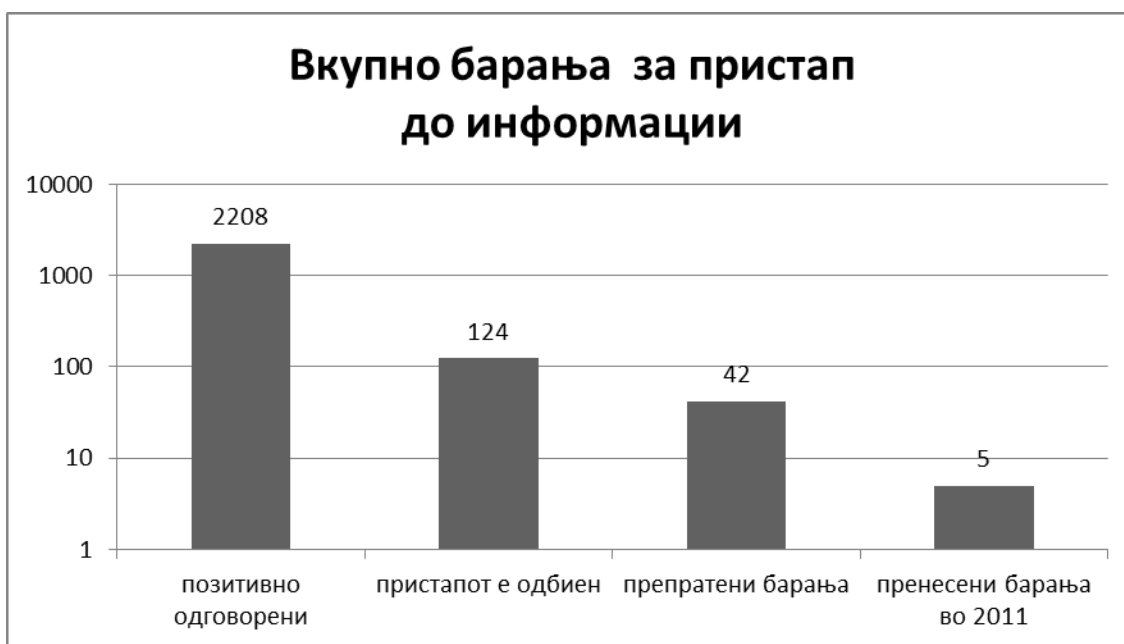
Графикон 5 Број на годишни извештаи од имателите на информации

Компаративно гледано, бројот на извештаите доставени од страна на државните институции, општините, правните и физички лица кои вршат јавни овластувања, како и од политичките партии речиси е идентичен со резултатите презентирани во извештајот за минатата година. За разлика од нив, во споредба со лани намален е бројот на пристигнатите извештаи од образовните институции, судската власт, здравствените установи и од јавните претпријатија и установи. Карактеристично за оваа извештајна година е тоа што институтите, работничките универзитети, ученичките и студентските домови, приватните високообразовни установи не ја испочитуваа законската обврска за доставување на годишен извештај, освен два-три ученички и студенски домови и исто толку институти.

Треба да се има во предвид дека врз вкупниот број на пристигнати извештаи значително влијаат добиените податоци, односно извештаи од неколку институции, кои поради природата на својата дејност имаат повеќе сектори, одделенија, подрачни единици и други органи во состав. И во оваа извештајна година за овие субјекти беа доставени сублимирани извештаи за примените, одговорените, одбиените или препратените барања. Во оваа група спаѓаат: Ј.П. „Македонски шуми,, со 30 подружници, Агенцијата за катастар на недвижности со 36 сектори, одделенија и подрачни единици, Агенцијата за развој и поддршка на земјоделството, министерствата за финансии и за образование и наука, Управата за јавни приходи, како и Државното правобранителство на Република Македонија.

Секретаријатот на Комисијата по обработката на доставените извештаи дојде до податокот дека во календарската 2010 година до институциите биле поднесени **2379** барања по основ на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер.

Од вкупно поднесените барања имателите на информации за **2208** дале позитивен одговор, додека пристапот до **124** барања бил одбиен по основ на исклучоците од слободниот пристап и согласно други законски прописи. Анализата на годишните извештаи покажа дека **42** барања од страна на имателите до кои биле првично поднесени, биле препратени до имателите кои располагаат со бараните информации, а **5** барања поднесени пред истекот на календарската 2010, се пренесени за постапување во 2011 година.

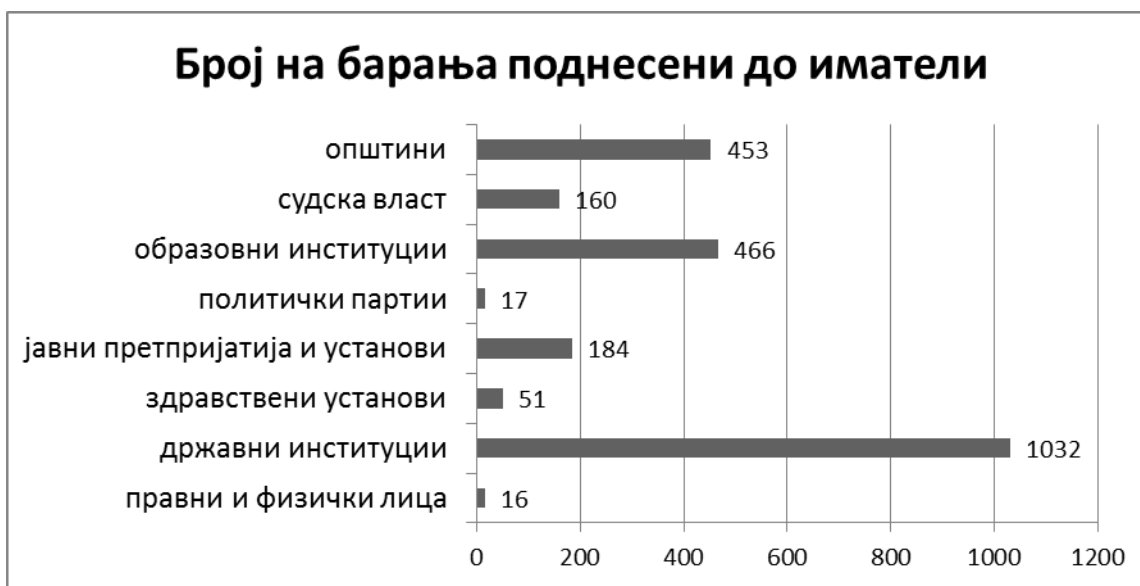

Графикон 6 Вкупен број на барања

Според податоците поместени во извештаите излегува дека во знак на незадоволство од реакцијата на службените лица, односно институциите - барателите во извештајната 2010 година поднеле **191** жалба, а биле поведени и **10** спорови пред Управен суд. Во исто време биле донесени и **2** судски одлуки во кои тужбата на барателот во управниот спор, била позитивно решена.

Во годината рекордна по бројот на поднесени барања, граѓаните и невладините организации во својство на подносител, интерес пројавиле речиси за сите сфери на општественото живеење.

Најголем број **1032** од барањата во текот на 2010 година се поднесени до државните органи и институции. По основ на Законот службените лица во образовните институции имале обврска да одговорат на **466** барања, од кои речиси половината се доставени до одделни државни високообразовни установи. Нагорен тренд бележи и интересот на граѓаните за прашањата во ингеренција на општинските власти и посебно градот Скопје до чии служби граѓаните поднеле **453** барања, што е за речиси **30** отсто повеќе во однос на минатата година. Зголемен број барања во споредба со лани има и кај јавните претпријатија и установи до кои биле поднесени **184**, до судската власт **160**, како и здравствените установи со **51** барање. Според извештаите добиени од политичките партии регистрирани се **17** барања по основ на Законот, додека до правните и физички лица кои вршат јавни овластувања биле поднесени **16** барања.

Графикон 7 Број на барања поднесени до имателите на информации

За подетален и целосен преглед во табелата ги поместуваме официјално добиените показатели од стапувањето во сила на Законот, заклучно со 31 декември 2010 година.

Година	2006	2007	2008	2009	2010
Иматели	445	1393	1460	1475	1380
Примени годишни извештаи	246	791	690	884	802
Поднесени барања	513	1476	1876	2106	2379
Позитивно одговорени барања	482	1330	1765	1890	2208

4.1.2 Соработка со службени лица кај имателите

Секретаријатот на Комисијата, односно нејзината Стручна служба, подеднакво ревносно и редовно комуницираше и со институциите кои имаат назначено службени лица, но и со субјектите кои се уште не ја имаат исполнето законската обврска да определат едно или повеќе лица за посредување со информациите од јавен карактер.

Десетината ургенции, укажувања и апели, како и бројните телефонски и e-mail контакти на вработените во Комисијата, со раководните структури на одделни институции резултираа со назначување на **29** нови службени лица во 2010 година.

Па сепак, гледано од аспект на интересот и пристапот на службените лица кон третирањето на проблематиката од сферата на слободниот пристап до информациите од јавен карактер, евидентна е голема шареноликост.

Имено, дел службени лица во одделни институции кои се назначени од самиот почеток од примената на Законот и покрај солидното познавање на одредбите на истиот, многу често се интересираат за нивна натамошна едукација и евентуално за посетување нови обуки. За одбележување е и фактот дека одделни новоформирани институции, односно субјекти самоиницијативно ги доставија потребните податоци до Комисијата за нивно евидентирање во Листата на иматели. Во оваа група спаѓаат: Агенцијата за

суперревизија на осигурување, Снабдување Центар ДООЕЛ - Скопје, Снабдување Исток ДООЕЛ - Скопје, Снабдување Запад ДООЕЛ - Скопје, Скопје Север АД - Скопје, Автовозач - ФЕР ДООЕЛ - Делчево, „Бутел,, а.д. за погребни и придружни активности - Скопје, Управата за водење на матичните книги, ОУ „Гоце Делчев“ - Винаца и СОУ „Миле Јаневски - Цингар“ - Македонска Каменица.

Наспроти овие позитивни примери и по цели пет години од примената на Законот, одговорните лица во повеќе институции не ја исполнуваат законската обврска за именување лица за посредување со информации од јавен карактер.

Доколку се одлучевме само технички да ги нотираме сите примери на непочитување на законските обврски, како од страна одговорните, така и на службените лица, списокот сигурно ќе беше многу долг. Но, нашата намера беше да укажеме на суштинските пропусти и недоследности кои се провлекуваат и по цели пет години од примената на Законот.

Имено, огромен е бројот на лица на раководни функции кои законски гледано можат да бидат само одговорни лица, но тие себеси се номинираат и за службени лица, веројатно стравувајќи дека некој би можел да ги „прескокне,, и да даде информација од јавен карактер без нивно знаење и одобрување.

Со оглед на тоа што вршат други одговорни функции, тие ниту можат, ниту имаат време, ниту пак се заинтересирани да го применуваат Законот во нивните средини, па оттаму барателите ги упатуваат кај лица кои не се информирани дека постои ваков закон и логично е дека неможат да им излезат во пресрет на барателите. Во ваквите случаи, природно, и покрај нашите повеќекратни укажувања за коригирање на сторените пропусти - Годишните извештаи на овие институции повторно се погрешно пополнети и невалидни.

Од друга страна, одделни службени лица поради непознавање на законските прописи своите генералии во образецот за годишниот извештај ги внесуваат во делот кој е предвиден за потпис на одговорното лице, а има и случаи кога службените или одговорните лица своето име и презиме го впишуваат во делот во кој треба да се внесе податок за имателот на информацијата, или поточно називот на институцијата.

Секретаријатот на Комисијата, инсистираше годишните извештаи да бидат уредно заверени со печат на институцијата и потпис на одговорните лица, со оглед на праксата од претходните години да се

доставуваат и вакви невалидни извештаи. Како резултат на заложбата за принципиелно спроведување на Законот и големата упорност, од страна на имателите беа искоригирани над **150** вака доставени извештаи.

Агенцијата за патишта, Бирото за стопански недоволно развиените подрачја и Основното јавно обвинителство – Скопје се иматели кои со години наназад се оглушуваат на бројните апели, укажувања и ургенции што на нивна адреса или преку телефонски и e-mail контакти ги упатуваат вработените во Секретаријатот на Комисијата. Споменативе институции едноставно ги игнорираат обврските за доставување на официјални податоци за називот на институцијата и за имињата на службените лица, како и за законски пропишаната обврска за доставување на годишен извештај. Секретаријатот на Комисијата и покрај тоа што располага со сознанија дека службените лица се распоредени на други работни места, во други органи, неможе да ги отстрани нивните имиња и да ја коригира листата на иматели, бидејќи за тоа нема никаква писмена потврда. Случајот со Агенцијата за патишта е уште подрастичен, бидејќи на листата на иматели фигурира претходниот назив „Фонд за магистрални и регионални патишта“.

Во функција на поголема транспарентност и поедноставување на постапката за евидентирање и одговарање на барањата, министерствата за финансии, за образование и наука и за здравство, Агенцијата за катастар на недвижности и други институции во различни сектори, служби или одделенија, имаат назначено повеќе лица за посредување со информации од јавен карактер.

Поинаква е практиката, но пак согласно Законот, во министерствата за правда, за животна средина и просторно планирање со повеќе органи во состав, во Агенцијата за развој и поттикнување на земјоделството, во ЈП за стопанисување со станбен и деловен простор, во ЈП „Македонски шуми“ и во Управата за јавни приходи со повеќе одделенија, ингеренциите да постапува по бараните информации од јавен карактер му се доверени на едно службено лице. Во оваа група на иматели годинава се вбројува и Општина Кисела Вода, која на местото на десетината службени лица назначени во претходната година, назначи едно службено лице.

4.1.3 Нецелосни извештаи и евидентирани неправилности

Разгледувајќи ги содржините во добиените годишни извештаи, Секретаријатот на Комисијата поради евидентирани неправилности и погрешно презентирани податоци неможеше да ги земе предвид бројките содржани во **15** извештаи, чии службени лица ги доставија во законски предвидениот рок.

Загрижува фактот што службените лица на две институции, кои посетувале обука, континуирано праќаат невалидни годишни извештаи и покрај укажувањата за грешките и неправилностите што ги направиле во претходните години. Таков е случајот со: Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија кој достави годишен извештај педантно составен, но по ниту еден основ неможе да претставува извештај согласно одредбите на Законот. Имено, оваа институција во извештајот тврди дека примила околу **300** барања, но истите се одраз на поднесоците и преписките по службена должност на Фондот со државните институции, народниот правобранител, Агенцијата за вработување, одделни судски органи, невладини организации, локална самоуправа, адвокати, извршители и центрите за социјална работа. Меѓу другото, таканаречените барања по слободен пристап всушност се дел од редовната работа на Фондот, а се однесуваат на остварување на право за семејна и инвалидска пензија, право на солидарен фонд, регулирање на пензискиот стаж, за неплатени придонеси, остварување на странска пензија и барања за издавање на потврди за долг по однос на неплатен придонес. Според Фондот на сите прашања е одговорено во најбрз можен рок, но она што дополнително извештајот на оваа институција го прави невалиден е нивното укажување дека секој ден од страна на странките се поставуваат и редица други усни прашања, за кои како што се наведува, не се води писмена евиденција, што е спротивно на Законот.

Педагошкиот факултет од Битола идентично како и претходната година достави нерегуларен извештај во кој информираат за околу **90** примени барања од различни субјекти. Притоа, службеното и одговорното лице на оваа образовна институција образложуваат дека се работи за барања од Министерството за образование и наука, Министерството за финансии, Државниот завод за статистика и други, а кои се однесуваат за податоци за научно - истражувачка работа, финансиски податоци, статистички податоци за потребите на Заводот

за статистика и слично. Погрешно е дека гореспоменатите институции со факултетот кореспондираат по основ на Законот, бидејќи и од наведеното е јасно дека станува збор за тековна службена преписка. Уште понелогично е тврдењето дека факултетот по основ на Законот примил барања од судски органи за податоци потребни за покренати истражни дејствија и судски постапки; односно дека примил барање од Министерството за внатрешни работи за податоци на проверка на исправноста на издадени јавни исправи од страна на факултетот.

Првиот приватен универзитет - ФОН во својот извештај наведува дека примил барање по основ на Законот од Фондот за пензиско и инвалидско осигурување за право на остварување пензија од родител, како и околу **50-на** барања во кои како баратели фигурираат амбасадите, кои се интересирале за верификација на статусот на определени студенти со цел издавање на визи.

Годишниот извештај на ЈЗУ Општа болница - Струмица содржи податоци од преписка со Основните јавни обвинителства во Струмица и Радовиш како и со СВР - Струмица.

НУ Центар за култура „Иво Антески – Смок“ од Тетово во својот извештај ја објаснува целосната тендерска постапка за реконструкција на Центарот, при што на крајот пријавува доставена жалба до Државната Комисија за јавни набавки од страна на учесник на тендерот.

Нецелосни годишни извештаи до Комисијата доставија и: ЈЗУ Специјална болница за белодробни заболувања и ТБЦ од Лешок, Општина Теарце, ОУ „Кирил и Методиј“ од с. Романовце, Куманово, ООУ „Саид Најдени“ од Дебар, ЈКП „Комуналец“ од Прилеп и СУГС „Јосип Броз Тито“ од Скопје.

5. Јавност во работата на Комисијата

Комисијата преку разни видови активности, го продолжи континуитетот во афирмацијата на правото на пристап до информациите од јавен карактер. Во тој контекст Македонското радио-Радио Скопје емитуваше едночасовна емисија „Имам право да знам,, посветена на примената на Законот, која се совпадна со почетокот на примената на Законот за изменување и дополнување на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер (кој стапи на сила од 1 јуни 2010 година). Притоа беше укажано дека измените и дополнувањата на Законот треба да донесат одредени новини токму во

функција за побрзо доаѓање до саканите информации од страна на барателите.

Во функција на обезбедување на поголемо запознавање со Законот, Комисијата за политички систем и односи меѓу заедниците на Собранието на Република Македонија, одржа Надзорна расправа на тема „Имплементација на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер“ на која активно учествуваа Министерот за правда, Претседателот на Комисијата, пратеници, претставници од невладиниот сектор, од судската и извршната власт, како и од општините.

Беше оценето дека како второстепен орган што одлучува по жалби - Комисијата веќе има воспоставен континуитет и метод на работа, со стандарден квалитет и ефикасност.

Како една од 80-тината земји во светот кои имаат Закон, Комисијата по четврти пат, на 28 септември 2010 година го одбележа меѓународниот ден за слободен пристап до информации „ИМАМ ПРАВО ДА ЗНАМ“.

Во функција на рационално и наменско користење на финансиските средства со кои располага Комисијата, а во знак на одбележување на четвртата година од примената на Законот беше подготвена Информација во која е даден пресек на најзначајните реализирани активности од самиот почетокот на примената на Законот.

Во текот на 2010 година, заменикот на претседателот на Комисијата имаше настапи во повеќе медиуми, со цел информирање на пошироката јавност за можностите што ги нуди Законот. Учествуваше и во директни интерактивни емисии каде што одговараше на прашања на граѓаните за можностите како да се дојде до посакуваната информација од јавен карактер. За таа цел се дадени и интервјуа за печатени медиуми со цел да се информира јавноста за начинот, постапката и процедурата за ова ново законско право.

5.1 ВЕБ страница

Веб порталот на Комисијата, **www.komspi.mk** во годината која што е предмет на овој извештај беше основно средство за афирмација и анимација на процесот на имплементација на Законот; активностите на Комисијата како главен промотор и одговорен субјект за негово принципиелно спроведување, како и своевиден медиум за континуирано известување на основните целни групи на посетители -

барателите од една и имателите на информации од јавен карактер од друга страна.

Законската обврска за постојано ажурирање на Листата на иматели резултираше со видоизменување на линкот правни и физички лица кои вршат јавни овластувања кој е намален за **89** иматели, а значителни промени се присутни кај одделни институции и органи посебно од аспект на промена на лицата задолжени за посредување со информациите од јавен карактер. Со тоа барателите и имателите имаат можност да добијат целосен пресек на најзначајните податоци и прашања врзани со примената на Законот.

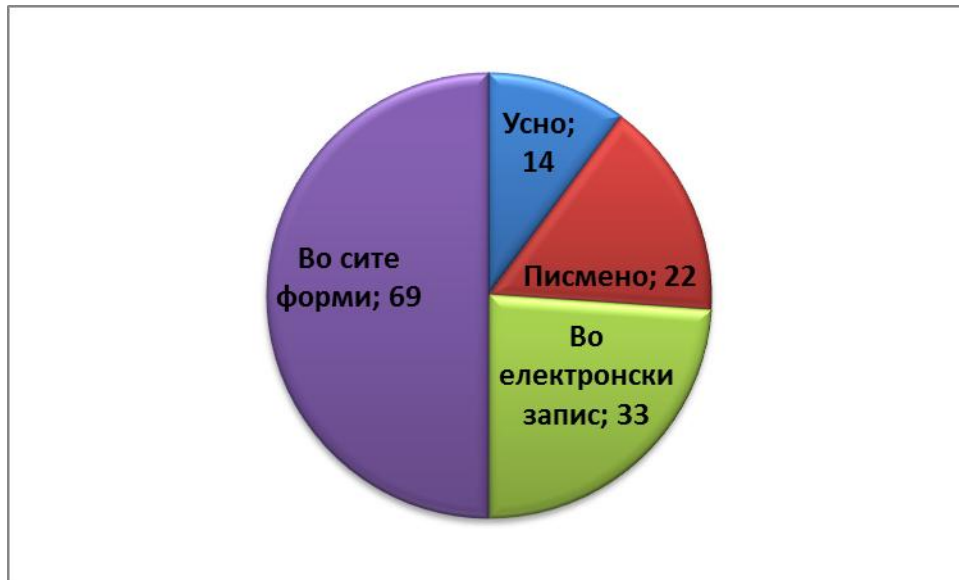
Веднаш по усвојувањето на Годишниот извештај за 2009 година од страна на Собранието на Република Македонија, на веб страницата повторно континуирано и интегрално се поместуваат решенијата и заклучоците усвоени на седниците на Комисијата по поднесените жалбите од барателите на информации. Практиката за поместување на седниците беше воведена уште од самиот старт на работата на Комисијата, но поради реконструкција на истата внесувањето на материјалите што биле предмет на расправа на седниците на Комисијата беше времено прекинато.

И во календарската 2010 година продолжи практиката преку анкетни прашања поставени на веб страницата на Комисијата периодично да се сондираат мислењата и ставовите на имателите и барателите на информации од јавен карактер во врска со проблематиката што ја третира Законот. Во продолжение ги презентираме поставените прашања и одговорите на посетителите на веб страницата во извештајната 2010 година:

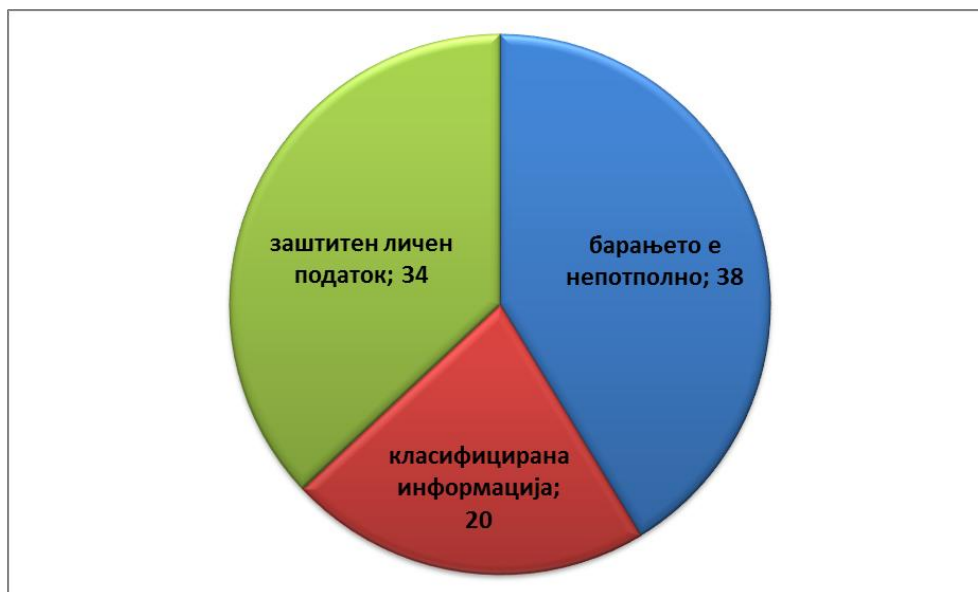
1. Придонесува ли ЗСПИЈК за обезбедување јавност и отвореност во работењето на имателите на информации?

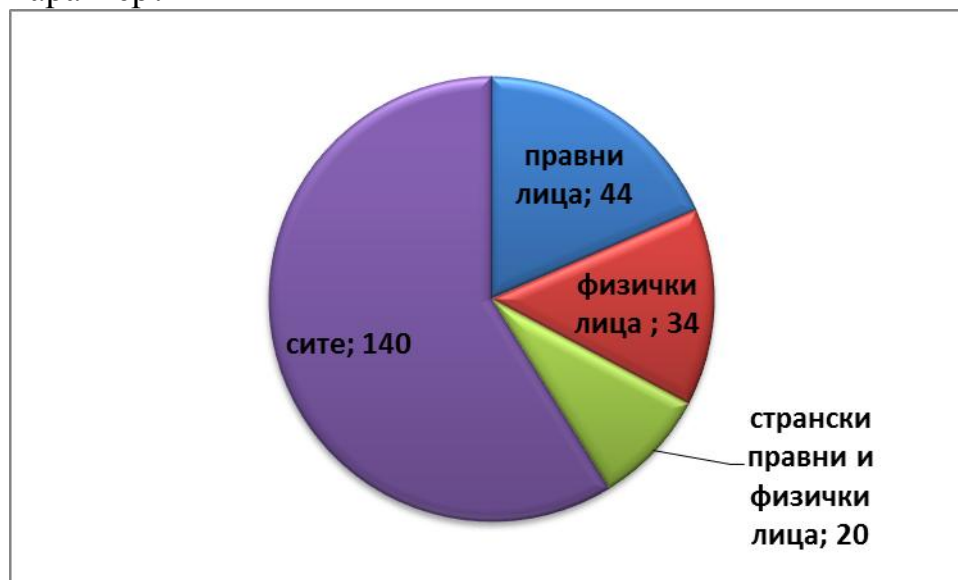
2. Барањето за пристап до информација од јавен карактер може да биде поднесено:

3. Во кој случај имателот смее да го одбие барањето за пристап до информации:

4. Кој се има право на слободен пристап до информации од јавен карактер?

Заклучно со 31 декември 2010 година веб страницата ја посетиле вкупно **177.982** граѓани, а дневно во просек за содржините на страната се интересирале меѓу **150** и **250** посетители.

5.2 Меѓународна соработка

Во декември во Будимпешта, Унгарија се одржа четвртиот медиа форум на југоисточна Европа. Организаторите на Форумот : VAZ Media Group, Konrad Adenauer stiftung и SEEMO, медиумска организација за јужна и источна Европа, Централно европската иницијатива (CEI), со поголема група поддржувачи, како главна тема на собирот го поставија: СЛОБОДНИОТ ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИТЕ, АЛАТКА ЗА ИСТРАЖУВАЧКОТО НОВИНАРСТВО. Вкупно беа одржани шест панели, за поедини аспекти на оваа тема.

По покана и на сметка на организаторот, на Форумот учествуваше и претседателот на Комисијата, кој настапи со 10 минутно излагање во панелот посветен на регионалните искуства. Акцентот во излагањето беше ставен на многу широкиот опфат на иматели на информации во македонскиот закон, што е реткост во Европа, како и на потребата и практиката, што Комисијата ја спроведува во едукацијата и промоцијата на ова ново право, дури и во Европа. Раздвижувањето на практикувањето на ова право, како резултат на бројните обуки и промотивни активности низ практиката на Комисијата покажа дека граѓаните на Македонија се повеќе стануваат свесни за ова свое право, но и за начините и постапката тоа да го остварат.

Меѓу појавите што пречат во доследноста на остварувањето на правото, Претседателот се задржа и на појавата на молчењето на имателите, за што и другите учесници се сложија дека е еден од постоечките проблеми и во нивните земји. Притоа, беше разработена и тезата дека и немото одбивање може да биде значајно за индицирање на можен проблем или лошо работење. Исто така, Претседателот го подвлече значењето на слободниот пристап како брана против сензационалистичкото новинарство: „Секој оној што ќе добие официјална информација од јавен карактер, веќе нема алиби да пишува претпоставки, конструкции или филувани со невини написи!“

Се разбира, заклучи Претседателот, идејата „имам право да знам“ и Законот што ја регулира, се уште има потреба од заштита и промоција со сите можни законски предвидени средства, па можеби и со некои нови законски решенија.

Во првата половина од 2010 година, продолжија редовните контакти со претставници од Република Црна Гора надлежни за прашањата на слободниот пристап до информациите од јавен карактер. Оценувајќи ја досегашната повеќегодишна билатерална соработка како

плодна и афирмирана во двете земји, претставникот на Министерството за култура (надлежен орган) во Црна Гора и Претседателот на Комисијата договорија да се започнат подготовки за проширување на регионалната соработка со вклучување и на трета страна. Договорено е да се остварат првите контакти со надлежната институција за заштита на слободниот пристап до информации од јавен карактер во Република Албанија.

На овој план Заменикот на претседателот на Комисијата, веќе ги оствари првите контакти со неколку надлежни институции за слободен пристап до официјални документи во оваа соседна земја. Следната фаза ќе биде договарање на заедничка средба со претставници од институциите од споменатите земји, со крајна цел поврзување и соработка на овој план со повеќе земји од регионот.

6. Буџет

Комисијата, како и сите други буџетски корисници, но и согласно член 30 став 2 од Законот, до Министерството за финансии достави предлог за изготвување на Буџетот за 2010 година, со кој од надлежните институции беше побарано зголемување на финансиските средства кај ставката-стоки и услуги со детално образложение.

Имено, причините за барањето за зголемениот буџет на Комисијата за 2010 година, особено, на контото 421 се темели на Одлуката за оснивање на Службата за општи и заеднички работи на Владата на Република Македонија („Службен весник на РМ“, бр. 37/98, 45/98, 28/99, 61/99, 21/01, 30/01, 21/02, 69/03 и 147/07).

Според оваа Одлука, Службата за општи и заеднички работи на Владата на Република Македонија до Комисијата за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер достави Договор за вршење општи и заеднички работи и услуги и Уредба за условите и начинот на извршување на услугите. Согласно член 10 од Договорот Комисијата се обврзува во Буџетот на Република Македонија во сопствениот раздел да обезбеди средства за надомест на комуналните и другите услуги почнувајќи од 1 јануари 2009 година.

Ова подразбира дека почнувајќи од почетокот на 2009 година Комисијата од сопствениот буџет го плаќа надоместокот за електрична и топлотна енергија, трошоци за губретарина, трошоци за вода и трошоци за писмоносни услуги. И покрај прецизно предвидените

износи за овие услуги, Комисијата не го доби бараниот износ за што сведочат и месечните извештаи за нереализирани обврски, редовно доставувани до Министерството за финансии.

Во календаската 2010 година, Комисијата со одобриениот и ребалансот на Буџетот не ги реализира зацртаните, но и активностите што произлегуваат како законска надлежност за афирмирање на слободниот пристап до информации од јавен карактер, како што е медиумската презентација на Законот, објавување на листата на имателите во медиумите, издавање публикации, билтени или брошури. Заради однапред утврдениот Буџет, драстично намален во споредба со 2009 година, Комисијата беше принудена и успеваше некако да се вклопи во рамките на претходно планираните финансиски средства, водејќи сметка да не се наруши процесот на нејзиното функционирање. Со крајно рестриктивно и планско подмирување на достасаните обврски Комисијата 2010 година, која е предмет на овој Годишен извештај, ја заврши со неподмирени обврски во износ од над 700.000,00 денари, за комунални и договорни услуги. Па сепак и покрај се Комисијата ги изврши сите свои законски обврски и надлежности, за што сведочи и овој извештај.

Реализацијата на овие средства беше пренесена врз Буџетот за 2011 година.

БУЏЕТ	ВКУПНО	Плати, наемнини и надоместоци	Стоки и услуги
2007	15.676.000	10.545.000	5.222.000
2008	15.500.000	10.500.000	4.940.000
2009	16.373.000	10.993.000	5.220.000
Ребаланс	14.611.000	10.799.000	3.654.000
2010	12.245.000	9.035.000	3.210.000
Ребаланс	11.245.000	8.475.000	2.834.000
2011	11.710.000	8.480.000	3.230.000

Табела 2 Буџетот на Комисијата по години